

**Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl keleivio duomenų įrašo duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais**

(COM(2011) 32 galutinis – 2011/0023 (COD))

(2011/C 218/20)

Pagrindinis pranešėjas **José Isaías RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO**

Taryba, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2011 m. kovo 2 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

*Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl keleivio duomenų įrašo duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais*

COM(2011) 32 galutinis – 2011/0023 (COD).

2011 m. kovo 14 d. Komiteto biuras pavedė Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyriui atlikti Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, atsižvelgdamas į tai, kad darbas skubus, savo 471-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2011 m. gegužės 4–5 d. (gegužės 5 d. posėdis), pagrindiniu pranešėju paskyrė J. I. Rodríguez García-Caro ir priėmė šią nuomonę 80 narių balsavus už, 2 prieš ir 7 susilaikius.

## 1. Išvados

1.1 Šioje nuomonėje Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas reiškia abejonių dėl direktyvos pasiūlymo ir yra susirūpinęs, kad dažnai minimas pasirinkimas tarp saugumo ir laisvės arba, konkrečiau, tarp saugumo didinimo ir piliečių teisių apribojimo asmens duomenų požiūriu jokių būdu negali prieštarauti bendriems principams, kuriais grindžiamos pagrindinės žmogaus teisės.

1.2 EESRK pritaria bendrai Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno, 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės, Pagrindinių teisių agentūros ir Europos Parlamento išreikštai nuomonei. Be to, Komitetas mano, kad pasiūlyme pateikiama nepakankamai įrodymų, kad reikia visuotinai ir nediskriminuojamu būdu naudoti visų tarptautiniais skrydžiais vykstančių piliečių keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenis, todėl, jo nuomone, priemonė, kurią ketinama įgyvendinti, yra neproporcinga.

1.3 EESRK ypač pritaria Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno pastabai naujausioje jo nuomonėje dėl šio pasiūlymo, kad PNR duomenų nederėtų naudoti sistemingai ir nediskriminuojamu būdu, o veikiau juos rinkti įvertinant kiekvieną konkretų atvejį.

1.4 EESRK mano, kad centralizuotas bendras keleivių duomenų skyrius vietoje pasiūlyme numatomos decentralizuotų, valstybėse narėse veikiančių skyrių galimybės mažiau kainuotų oro vežėjams ir pačioms valstybėms narėms ir suteiktų galimybę

geriau prižiūrėti ir kontroliuoti PNR esančius asmens duomenis išvengiant pakartotinio jų perdavimo.

## 2. Įžanga. Direktyvos pasiūlymas

2.1 Direktyvos pasiūlymo tikslas – reguliuoti oro vežėjų vykdomą keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų, susijusių su tarptautiniais skrydžiais į valstybes nares arba iš jų, perdavimą, tokių duomenų apdorojimą ir keitimąsi jais su skirtingomis valstybėmis narėmis bei trečiosiomis šalimis. Šiuo pasiūlymu siekiama suderinti valstybių narių nuostatas dėl duomenų apsaugos, kad PNR duomenys būtų naudojami kovai su terorizmu<sup>(1)</sup> ir sunkiais nusikaltimais<sup>(2)</sup>, kaip apibrėžta Bendrijos teisėje.

2.2 Pasiūlyme apibrėžiami būdai, kuriais valstybės narės gali naudoti PNR duomenis, nurodomi duomenys, kuriuos reikėtų rinkti, jų naudojimo tikslai, valstybių narių Informacijos apie keleivius skyrių keitimasis duomenimis ir techninės tokio keitimosi sąlygos. Todėl buvo pasirinkta decentralizuota PNR duomenų rinkimo ir apdorojimo sistema kiekvienoje valstybėje narėje.

## 3. Bendrosios pastabos

3.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, kaip teisėtas organizuotos pilietinės visuomenės atstovas, geriausiai gali išsakyti jos nuomonę. Šiuo požiūriu EESRK yra dėkingas Tarybai už pateiktą neprivalomą prašymą parengti nuomonę dėl šio pasiūlymo.

<sup>(1)</sup> OL L 164, 2002 6 22, p. 3.

<sup>(2)</sup> OL L 190, 2002 7 18, p. 1.

3.2 Direktyvos pasiūlymą, dėl kurio konsultuojamasi su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, galima vertinti kaip išankstinį nacionalinių šios srities teisės aktų suderinimą, nes dauguma valstybių narių neturi konkrečių PNR duomenų naudojimo pasiūlyme numatytais tikslais taisyklių. Todėl Komitetas mano, kad reikėtų nustatyti bendrą teisinį pagrindą, prie kurio valstybės narės turėtų priderinti savo teisės aktus, kad piliečių duomenų apsaugos garantijos ir saugumas visoje ES būtų vienodas.

3.3 Vertinant pasiūlymo turinį, mums pateiktas teisės aktas leidžia apdoroti ir analizuoti platų duomenų spektrą apie milijonus piliečių, kurie niekada neįvykdė ir neįvykdys nė vieno iš direktyvoje nurodytų nusikaltimų. Todėl pavojingiems nusikaltėjams klasifikuoti bus naudojami paprastų žmonių asmens duomenys. Komiteto nuomone, susidūrus su pasirinkimu tarp saugumo ir laisvės arba, konkrečiau, tarp saugumo didinimo ir piliečių teisių apribojimo asmens duomenų požiūriu.

3.4 Kadangi pasiūlymas buvo rengiamas ilgai, pagrindiniai šios srities suinteresuotieji subjektai turėjo keletą progų išsakyti daug įvairių pagrįstų nuomonių. Po to, kai 2007 m. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl keleivio duomenų įrašo naudojimo – siūlomos direktyvos pirmtaką, – savo pastabas dėl jo pateikė Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas<sup>(3)</sup>, tų pačių metų kovo mėn. parengęs nuomonę dėl naujojo dokumento, 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupė, taip pat paskelbusi nuomonę tų pačių metų balandžio mėn.<sup>(4)</sup>, Pagrindinių teisių agentūra ir Europos Parlamentas, priėmęs rezoliuciją<sup>(5)</sup> dėl 2007 m. pasiūlymo ir dalyvaujantis teisėkūros procese dėl esamo pasiūlymo pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo.

3.5 EESRK pritaria bendrai visų šių kvalifikuotų subjektų nuomonei. Be to, Komitetas nemano, kad pasiūlyme pateikiama pakankamai įrodymų, kad reikia visuotinai ir nediskriminuojamu būdu naudoti visų tarptautiniais skrydžiais vykstančių piliečių PNR duomenis, ir todėl mano, kad priemonė, kurią ketinama įgyvendinti, yra neproporcinga, visų pirma todėl, kad pasiūlymo pagrinde pripažįstama, kad ES „negalima gauti išsamios statistikos dėl apimtys, kuria tokie duomenys padeda užkirsti kelią sunkiems nusikaltimams ir terorizmui, juos nustatyti, tirti ir patraukti už juos baudžiamojon atsakomybėn“<sup>(6)</sup>. Todėl EESRK ypač pritaria Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno pastabai, kad PNR duomenis nederėtų naudoti sistemingai ir nediskriminuojamu būdu, o veikiau rinkti juos įvertinant kiekvieną konkretų atvejį.

3.6 Kaip pirmiau minėta ir remiantis ankstesnėmis EESRK nuomonėmis, šioje nuomonėje vėl pateikiama rekomendacija,

patvirtinta Nuomonėje dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai „Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė piliečių labui“<sup>(7)</sup>: „Saugumo politika neturi pažeisti pagrindinių vertybių (žmogaus teisių ir piliečių laisvių) ir demokratijos principų (teisinės valstybės principo), bendrų visai Sąjungai. Kolektyvinio ir valstybės saugumo tikslas neturėtų riboti asmens laisvės. Kai kuriuose politiniuose pasiūlymuose kartojama anksčiau daryta klaida – aukoti laisvę dėl didesnio saugumo“.

3.7 Bet kuriuo atveju galutinė dokumento redakcija, patvirtinta per teisėkūros procedūra, turi užtikrinti didžiausią įmanomą PNR esančių asmens duomenų konfidencialumą ir apsaugą laikantis principų, išdėstytų Tarybos pamatiniame sprendime 2008/977/TVR dėl asmens duomenų, tvarkomų vykdančios policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos<sup>(8)</sup> ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (95/46/EB) dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo<sup>(9)</sup>. Išimtinis nuostatų pobūdis jokių būdu negali prieštarauti bendriems principams, kuriais grindžiamos pagrindinės žmogaus teisės.

3.8 Vis dėlto, kadangi direktyvos pasiūlyme neabejotinai nurodomas asmens duomenų naudojimas išskirtiniais tikslais, EESRK mano, kad labai išimtinės 6 ir 7 straipsnių nuostatos turėtų būti kiek įmanoma apribotos siekiant išvengti piktnaudžiavimo jų išskirtinumu. Prašymai pateikti duomenis ne pagal 4 ir 5 straipsniuose nustatytas bendras taisykles visada turi būti pagrįsti.

3.9 Siekiant užtikrinti, kad duomenys būtų naudojami tik direktyvos pasiūlyme nustatytais tikslais, ir visada žinoti, kas naudoja PNR duomenų bazėmis arba jau apdorotais duomenimis, direktyvos pasiūlymo tekste turėtų būti nustatytas įpareigojimas sukurti atsekamumą sistemą, kuri padėtų nustatyti duomenimis pasinaudojusį, juos apdorojusį ar tvarkiusį pareigūną ar valdžios instituciją.

## 4. Konkrečios pastabos

### 4.1 3 straipsnis

Globalizuotame pasaulyje sunku suprasti pasiūlymo 18 konstatuojamosios dalies turinį, nebent ja būtų siekiama pateisinti 3 straipsnyje numatytą galimybę taikyti decentralizuotą modelį. EESRK nuomone, toks modelis gali padidinti oro vežėjų išlaidas, nes jie turėtų perduoti duomenis visiems valstybių narių, kuriose trumpam nusileistų tarptautinių reisų lėktuvams, skyriams. Be to, asmens duomenis apdorotų ir juos perduotų keletas skyrių. Atrodytų, kad ši sistema nevisai atitinka veiksmingumo ir efektyvumo kriterijus, kurių visi turėtume siekti.

<sup>(3)</sup> OL C 110, 2008 05 01.

<sup>(4)</sup> 2007 12 5 Nuomonė Nr. 145 ir 2011 4 5 Nuomonė Nr. 10.

<sup>(5)</sup> P6\_TA (2008) 0561.

<sup>(6)</sup> COM (2011) 32 galutinis, 6 p.

<sup>(7)</sup> Nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai „Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė piliečių labui“, OL C 128, 2010 5 18, p. 80.

<sup>(8)</sup> OL L 350, 2008 12 30, p. 60.

<sup>(9)</sup> OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

#### 4.2 4 straipsnio 1 dalis

EESRK siūlo prie šio straipsnio 1 dalies paskutinės pastraipos pridėti frazę „ir atitinkamai informuoja oro vežėją, kad jis nebeperduotų tokių duomenų“. Komitetas mano, kad aptikus netikslumą, reikia iš karto nurodyti, kaip jį ištaisyti.

#### 4.3 4 straipsnio 4 dalis ir 5 straipsnio 4 dalis

EESRK mano, kad šių dviejų straipsnių formuluotės viena kitai prieštarauja. 4 straipsnio 4 dalyje nurodoma, kad valstybės narės informacijos apie keleivius skyrius duomenis perduoda kompetentingoms institucijoms atskirai įvertinant kiekvieną konkretų atvejį. Tačiau 5 straipsnio 4 dalyje teigiama, kad Informacijos apie keleivius skyriaus gautus keleivių PNR duomenis ir PNR duomenų tvarkymo rezultatus gali vėl tvarkyti valstybių narių kompetentingos institucijos. Manome, kad šį akivaizdų nesutapimą reikia ištaisyti arba tinkamai paaiškinti siekiant išvengti skirtingo aiškinimo.

#### 4.4 6 straipsnio 1 dalis

Kaip nurodyta pastaboje dėl 4 straipsnio 1 dalies, EESRK mano, kad ši duomenų perdavimo skirtingiems Informacijos apie keleivius skyriams sistema padidintų administracinę našą oro vežėjams kaip tik tuo metu, kai raginama šią našą sumažinti, ir padidintų jų veiklos išlaidas, o tai gali daryti poveikį vartotojams, nes išaugtų galutinė bilieto kaina.

#### 4.5 6 straipsnio 2 dalis

Kalbant apie gyventojų asmens duomenų saugumą ir apsaugą, EESRK mano, kad duomenų perdavimas „bet koku kitu tinkamu būdu“, jei kiltų su elektroninėmis priemonėmis susijusių techninių kliūčių, nėra pats tinkamiausias. Komitetas prašo aiškiau nurodyti naudotinus perdavimo būdus.

#### 4.6 6 straipsnio 3 dalis

Komitetas mano, kad šios dalies pradžioje reikėtų išbraukti žodį „gali“. Ši nuostata taptų veiksmingesnė, nes valstybės narės negalėtų šio straipsnio taikyti savo nuožiūra. Formuluotė turėtų būti tokia: „Valstybės narės leidžia oro vežėjams ...“.

#### 4.7 6 straipsnio 4 dalis ir 7 straipsnis

EESRK nuomone, 6 straipsnio 4 dalyje ir visame 7 straipsnyje viena po kitos išdėstytos vis didesnio masto išimtys, kuriomis pereinama nuo 4 straipsnio 4 dalies nuostatos „įvertinant kiekvieną konkretų atvejį“ prie beveik visuotinio duomenų perdavimo, kai visi subjektai gali siųsti ir gauti PNR duomenis. 7 straipsnis yra taisykle tampančių išimčių rinkinys.

#### 4.8 8 straipsnis

Jei norima išvengti didžiausių išimčių, kai duomenys perduodami trečiosioms šalims, kurios savo ruožtu juos gali toliau perduoti kitoms trečiosioms šalims, straipsnyje reikėtų nustatyti, kad duomenys gali būti perduodami tik tada, kai juos sutvarko Informacijos apie piliečius skyrius arba kompetentinga valstybės narės institucija, kurie juos perduos trečiajai šaliai įvertinę kiekvieną konkretų atvejį atskirai.

#### 4.9 11 straipsnio 3 dalis

Dėl tos pačios priežasties, kuri nurodyta dėl 4 straipsnio 1 dalies, EESRK siūlo prie paskutinės šios dalies pastraipos pridėti frazę „ir atitinkamai informuoja oro vežėją, kad jis nebeperduotų tokių duomenų“.

#### 4.10 11 straipsnio 4 dalis

Būtų logiška šiame straipsnyje paminėti šios nuomonės 3.9 punkte EESRK siūlomą atsekamumo sistemą, kad būtų registruojami bet kuriuo metu prie sistemos prisijungę subjektai.

2011 m. gegužės 5 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto  
pirmininkas

Staffan NILSSON